

COLUMN

Afke Groen,
wetenschappelijk
medewerker bij
de Van Mierlo
Stichting en hoofd-
redacteur van *Idee*.

“Maak van de Europese Unie niet de olifant in de kamer”

Toen een gemeenteraadslid vorig jaar ter ore kwam dat de Van Mierlo Stichting een workshop zou organiseren over de Europese Unie en lokale politiek, zei deze beslist: “niet relevant”. Wat men in Brussel bedenkt, is Europees beleid. Veel te ver van mijn bed. “Ik heb de handen vol aan mijn portefeuille in de gemeenteraad”.

TEKST AFKE GROEN

Ik kan me goed voorstellen dat lokale politici de handen vol hebben, niet in de laatste plaats aan de catastrofale gevolgen van de decentralisatie in het sociaal domein. En toch wil ik een lans breken voor meer aandacht voor de Europese Unie in de komende gemeenteraadsverkiezingen.

Van de buitenkant lijkt de Europese Unie misschien een ‘flatgebouw’ van gemeente, provincie, nationale regering, en Europese instellingen. Op de onderste verdieping werkt men aan de jeugdzorg, op de bovenste verdieping aan de Europese interne markt. Ook D66’ers kijken vaak zo. In het streven naar een Europese federatie zouden we de verschillende beleidsterreinen zo duidelijk mogelijk willen verdelen tussen de bestuurlijke verdiepingen. Elke verdieping kent daarbij haar eigen democratische vertegenwoordiging. Jeugdzorg is aan de gemeenteraad; de interne markt aan het Europees Parlement.

Maar de praktijk is veel slordiger. Eigenlijk heeft de Europese Unie meer weg van het Centre Pompidou in Parijs: weliswaar een gebouw met meerdere verdiepingen, maar met een roltrap langs de buitenkant en een eindeloze hoeveelheid buizen en connecties van de ene laag naar de andere. Politiekverflechting, heet dat in Duitsland.

Zo zijn gemeenten gebonden aan Europese regels en richtlijnen in de uitvoering van lokaal beleid. Denk aan publieke aanbesteding, staatssteun, gegevensbescherming, milieu en ruimtelijke ordening – inclusief de bouw van windmolens. Raadsleden kennen daar ongetwijfeld nog veel meer voorbeelden van.

Daarbij voeren gemeenten Europees beleid uit. Het klimaatbeleid is daarvan het meest urgente voorbeeld. De grootste herziening van staand Europees beleid om de klimaattransitie vorm te geven volgt nog. Maar in juli 2021 stelde de Europese Unie alvast haar klimaatdoelstellingen vast: 55% CO2 reductie

FOTO HERMAN WOUTERS

in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. Dat betekent dat iedere gemeente in de komende drie decennia moet zorgen voor groene huisvesting, infrastructuur, vervoer, afvalverwerking en aanbesteding – om maar enkele terreinen te noemen.

Ook vertegenwoordigen gemeenten burgers daar waar Europees beleid gemaakt wordt. Via het Europees Comité van de Regio's – een adviesorgaan op het niveau van de EU waarin ook vertegenwoordigers uit lokaal besturen zetelen. Via informele connecties op de roltrap en door de buizen van het Centre Pompidou. En op de Conferentie voor de Toekomst van Europa, een initiatief van de Europese Unie om mensen via burgerpanels te laten meepraten over de Europese prioriteiten.

Critici constateerden dat de Europese Unie de olifant in de kamer was tijdens de campagne voor Tweede Kamerverkiezingen 2021. “Hierdoor heerst vaak het gevoel dat er in Europa iets heel belangrijks gebeurt, maar dat er niet over gepraat wordt”, schreef hoogleraar Catherine de Vries in een column voor de Van Mierlo Stichting. “Dat is slecht voor het Nederlandse politieke debat én slecht voor de geloofwaardigheid van het Europese samenwerkingsproject.”

Maak van de Unie niet de olifant in de kamer tijdens de gemeenteraadsverkiezingen. Ik hoop dat raadsleden het debat over de toekomst van Europa mede willen voeren, Europees beleid blijven vormgeven voor het dagelijks leven van mensen, en – ook na de gemeenteraadsverkiezingen – daar eerlijk over communiceren. ■

“De Europese Unie was de olifant in de Kamer tijdens de verkiezingscampagne 2021”

**Meer weten over
Afkes onderzoek?**
Kijk dan op
vanmierlostichting.nl